

Тазкия дарслари (228-дарс) Умар ибн Хаттоб розияллоҳу анҳунинг зоҳидликлари

ТАЗКИЯ
228-ДАРС

Шайх Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф
роҳимаҳуллоҳнинг «Тасаввуф ҳақида тасаввур»,
«Рухий тарбия» 1-2-3-жузи
ва «Хислатли ҳикматлар шарҳи» 1-2-3-4-5-жузи
китоблари асосида бериб борилади.
Мавзуларнинг тўлиқ матни билан танишиш учун
китобнинг ўзига мурожаат этиш тавсия этилади.

19:00 / 30.04.2023 2259

نَمِ قُوسٍ فِي أَمْوِيَّيْ رُهُنَا
هِيَ فِتْكٌ يَلْعَنُ نِي دَمْلًا قَاوْسًا
هُتَرِي شَعْتُ عَزَفَفٍ، ءَاشٌ دُلَجٌ
أَنْتَ حَضَفٌ دَقٌّ، هَلْ أَوْلَاقٌ وَكَذَلِ
لَاقٍ، رَاصٌ نَأَلٌ أَوْ نِي رَجَاهُ مَلَانِي ب
أَرَابَجٌ أَكَلَمَ نُوكَأَنَّ أَيُّ نَمُّ مَتَدَرَأَفَأ
يَفِ أَرَابَجٍ، ءَئِيلُهُ أَجَلَا يَفِ
ءَعَاطٌ نُوكَتَ أَلْ، آهَ أَلْ، مَ أَلْ سِ أَلْ

يَفِ ذُهُزَلْ أَوْ غُضْ أَوْ تَلَابِ أَلِ بَّرْلَا
أَيُّ نُّدَلَا هِدَه.

«Бир куни у Мадинанинг бозорларидан бирида пайдо бўлди.
Елкасида бир қўйнинг териси бор эди. Қариндошлари бундан
ташвишга тушиб:

«Муҳожир ва ансорийлар орасида бизни шарманда қилдинг-ку!»
дейишди. У киши:

«Нима, сизлар менинг жоҳилиятда ҳам жаббор подшоҳ бўлишимни
ва Ислонда ҳам жаббор бўлишимни ирода қилган эдингизми?! Йўқ!
қасамки, бу дунёда тавозе ва зуҳд қилмасдан туриб, Роббга тоат
этиб бўлмас», деди».

تِيَتَا: لَأَقِي رُصَبْلَا نَسَخْلَا نَع
أَذِفَ رُصَبْلَا عَمَاجِ يَفِ أَسْلَجَم
هَلَلَا لُؤْسَرِ بَأَخْصَا نَمِ رَفَنَبَ أَنَا
رَمُعُ وَرُكَبِ يَبَا دُهُزَنُورَكِ أَدَتِي
هَلَلَا حَتَفَ أَمُو، أَمُهُنَعُ هَلَلَا يَضَر
نَسُحُومِ أَلْسِ إَلَا نَمِ أَمُهُيَلَع
مُوقَلَا نَمِ تُتُونَدَفِ، أَمِهِتَرِي سِ
سِيَقُ نُبُفَنُحْ أَلَا مِهِيَفِ أَذِفِ
هُتَعَمَسَفِ، مُهُعَمُ سَلْجِي مِيَمَّتَلَا

بِاطْخُلَا نُبُ رْمُعَ اَنْجَرْخَا نُلُوقِي
حَتَفَفِ قَارْعُلَا يَلِي لِي رَسِي فِ
سِرَافِ دَلَبَوَ قَارْعُلَا اَنْيَلَعُ هَلَلَا
سِرَافِ ضَايَبُ نَمِ اَهِي فِ اَنْبَصَافِ
اَنْعَمُ هَا نَلَعَجَفِ ، نَاسَا رُخَوُ
اَنْمَدَقُ اَمَلَفِ ، اَهْنَمِ اَنْيَسَتُكَاوُ
ضَرْعَا هَنْعُ هَلَلَا يَضَرَّ رْمُعَ يَلَعِ
، اَنْمَلَكِي اَلَلَعَجَوُ وَهَجَوُبِ اَنْعِ
لُوسَرِ بِاَخْصَا يَلَعِ كَلِذِّ دَتَشَافِ
هَلَلَا ذَبَعُ هَنْبَا اَنْيَتَا فِ ، هَلَلَا
، دِجَسَمَلَا يِفُ سِلَاجِ وَهَوَ رْمُعَ نُبِ
نَمِ اَنْبَلَزَنِ اَمِ هِي لِي اَنْوَلَكَشَفِ
رْمُعَ نِي نَمُؤْمَلَا رِي مَأْ نَمِ اَفَجَلَا
نَا ؛ هَلَلَا ذَبَعِ لَاقَفِ ، بِاطْخُلَا نُبِ
مُكِي لَعِ يَارَ نِي نَمُؤْمَلَا رِي مَأْ

هَلْ لَأَلُوسَرَرِي مَلْ أَسَابِل
هَدَّعَبُ نَمَ ةَفِي لَخُ لَأَوُ ةَسَبَلِي
أَنِّي تَأْفَ ، قِيَّيِّصُ لَأِرْكَبَ أَبَا
، أَنِّي لَعَنَ نَاكَ أَمَّ أَنُغَزَنَفَ أَنُ لَزَانَم
نَاكَ يَتُّ لَأِ ةُّزْبُ لَأِي فُ هَ أَنِّي تَأُو
مُّ لَسُّي مَاقَفَ ، أَهِي فُ أَنُ دَهَّعِي
أَنُ مَقُنَاغِي وَيُ لُجَرِ لُجَرِ يَلَعُ أَنِّي لَعُ
أَنُ رِي مَلُ هُنَّاكَ يُّتَحُ أَلُجَرِ أَلُجَرِ
مِئْ أَنُغُ لَأِ هِي لَأِ أَنُ مَدَّقَفَ ، كِلَ ذَلُ بَق
، ةُّيُّوسُ لَأِبَ أَنُ نِي بَ أَهَمَّ سَقَفَ
لَأَلُ سِ مِئْ أَنُغُ لَأِي فِ هِي لَعُ ضُرُّعَفَ
رَفُ صَأُ نَمَ صِي بَخُ لَأِعِ أُونَأُ نَم
بِّي طُ هَدَّجُ وَفُ رُمُّعُ هَقَادَفُ ، رَمُحُ أُو
لَبُ قَأْفُ ، حِيُّرُ لَأِ بِّي طِ مَّعُّ طِ لَأِ
أِي هَلْ لَأَوُ : لَأَقُو وَهَجُ وَبُ أَنُ يَلَعُ

رَا صُنْ نَأَلْ أَوْ نِي رَجَاهُ مَلَا رَشْ عَم
خَأَلْ أَوْ هَابًا نُبِ أَلَا مُكُنْمٌ نَلْتُ قَيْل
هَبَ رَمًا مُثْ ، مَاعٌ طَلَا آذَهْ يَلَعُ هَاخًا
نَبِ أَوْلْتُ قُنْمِ دَالُ وَأَيُّ لِمُ حَف
نِي رَجَاهُ مَلَا نِمِ هَلْ لَالِ لُؤْسَرُ يَدَي
مَأَقِ رَمْعٌ نِي مُثْ ، رَا صُنْ نَأَلْ أَوْ
بِأَخْ صَا هَاءَ أَرُو يَشَمَفْ أَفِرْ صُنْمِ
أَمْ : أَوْلْ أَقْفِ ، هِرْ ثَأْ يَفِ هَلْ لَالِ لُؤْسَرِ
نِي رَجَاهُ مَلَا رَشْ عَم أَيَّ نَوْرَتِ
يَلِ أَوْلِ لُجْرَلَا آذَهْ دُهُزْ يَلِ رَا صُنْ نَأَلْ أَوْ
أَنْ يَلِ تَرَصَأَقْتْ دَقْلِ ؟ هِتْ يَلِ ح
يَلَعُ هَلْ لَالِ حَتَفْ دُمِ أَنْ سَفُنَا
رَصْ يَقْوِ يَرْسِكْ رَا يَدِ هَيْ دَي
دُؤْفُ وُو ، بِرْعَمُ لَأَوْ قِرْ شَمُ لَأَيَّ فَرَطُو
نَوْرِي فِ هَنْ وُتْ أَيَّ مَجْعَلْ أَوْ بَرْعَلَا

أَهْ عَقَرٌ دَقٌّ بَجَلٍ هَذِهِ هَيْلَعٌ
وَلَفٌ، عَقَرٌ رَشَعٌ يَتَنُّثَا
دَّمَ حُمٌ بِأَخْصَا رَشَاعٌ مُمْتَلَأَسُ
فِقَاوَمٌ لَالَهُ أُنْمُءٌ أَرْبُكُلَا مُتَنَّاوُ
هَلَلَا لُوسَرَ عَمِدُهُ أَشْمَلَاوُ
نِيْرَجَاهُ مَلَانِمَ نِيْقِبِ اسْلَلَاوُ
بَجَلٍ هَذِهِ رِيْعِيٌّ نَارَا صُنْ أَلَاوُ
رَظْنَمٌ هِيْفُ بَاهِيٍّ نِيْلِيٍّ بُوْتِيبُ
مَاعٌ طَلَانِمٌ عَنَفَجِ هَيْلَعٌ يَدْعِيْوُ
نَمَوْ هُلُكُ أَيُّ عَنَفَجِ هَيْلَعٌ حَارِيْوُ
رَا صُنْ أَلَاوُ نِيْرَجَاهُ مَلَانِمٌ رَضَحُ
أَذْهَلَسِيْلُ مِعْمَجَابٌ مُوَقْلَلَا لِقَافُ
بِلَا طِيْبَانُ بِيْلَعِ أَلَلُ وُقْلَا
رُهِصَوُ هَيْلَعِ سَانِلَا أَرْجَاهُ نِإْفُ
عَصْفَحُ هَتَنْبَا وَأِهْتَنْبَا يَلَعُ

بِجُومِ وَهَوِ هَلْ لَ لِ لُ وُسَرُ ةَ جُوزِ اَهَّ نِ اِف
هَلْ لَ لِ لُ وُسَرُ نِمِ اِهَّ عِضُومِ لِ اَهْلِ
: اَيِّ لَعِ لَ اِقَفِ ، اَيِّ لَعِ اُوْمُ لَكَ فِ
نَكَ لَوِ ، كَلِ ذَلِ لَعِ اِفِ بُ تِ سَلِ
هَلْ لَ لِ لُ وُسَرِ رِ جِ اُوْزِ اِبُ مُ كُ يَ لَعِ
نِ نِ رَتِ جِ يَ نِ نِ مِ وُ مِ لِ اُ تِ اَهَّ مِ اُ نِ نِ هَّ نِ اِفِ
سِ يَ قِ نُبُ فِ نَحِ اَلِ لَ اِقِ ، هِ يَ لَعِ
ةَ شِ اِعِ اُوْلِ اَسَفِ : هُنَّ عِ هَلْ لِ اِ يَ ضَرِ
، اُمُّ هُنَّ عِ هَلْ لِ اِ يَ ضَرِ ةَ صُ فِ حِ وِ
تَلِ اِقَفِ ، نِ يَ تِ عِ مَ تِ جُ مِ اُ تِ نِ اَكِ وِ
رِ مِ اُ ةَ لِ يَ اَسِ يَ نِ اِ : ةَ شِ اِعِ
: ةَ صُ فِ حِ تَلِ اِقِ وِ ، كَلِ ذَلِ لَعِ نِ نِ مِ وُ مِ لِ اِ
، كَلِ ذَلِ لَعِ نِ نِ بِ يَ سِ وِ لَعِ فِ يَ هَارِ اِ مِ
نِ نِ Mِ وُ Mِ لِ اِ رِ Mِ اِ يَ لَعِ اُ تِ لِ خِ دَفِ
تَلِ اِقَفِ ، اُمُّ هَا نِ دَا وِ اُمُّ هَا بَرَقَفِ

نَذَاتَا ، نِي نْمُؤْمَلَا رِي مَأَي : شَيْئَاع
مَأَي يَمْلَكَت : لَأَق ؟ كَمْلَكُأ نَأ يِل
هَلَلَا لُؤْسَرُّنَا : تَلَأَق ، نِي نْمُؤْمَلَا
هَتَّنَج يَلَا هَلِي بَسَل يَضَم
مَلَو أَي نُدَلَا دِرِي مَل هِنَا وُضَرَو
رُكَب وُبَأ يَضَم لِكَل ذَكَو ، هَدِرْت
هَرْتَأ يَلَعُ هَنَعُ هَلَلَا يَضَر
لُؤْسَر نَنْسِء أَي حِإ دَعَب هَلِي بَسَل
ضَخْدَأو ، نِي بَأَذَكَل لَتَقَو هَلَلَا
يِف هَل دَع دَعَب نِي لَطُبْمَلَا هَجُح
يَضُرَأو هِي وُؤْسَل لَاب هِم سَقَو هِي عَرَلَا
يَلَا هَلَلَا هَضَبَقَف ، هِي رَبُّلَا بَر
هِي بَنَب هَقْخَلَأو هِنَا وُضَرَو هَتْمُحَر
أَي نُدَلَا دِرِي مَل ، يَلَعُ أَلَا قِي فَرَلَاب
يَلَعُ هَلَلَا حَتَف دَقَو ، هَدِرْت مَلَو

رَصِيْقَوِ يَرْسُكْ زُونُكْ كِيَدِي
، اُمُهَلْ اَوْمَ اَكِيَلْ اَلْمَحَوِ ، اُمُهَرَايْ دَوِ
قِرْشَمْ اَلْاَفْرَطْ اَلْاَدَوِ
، دِي زَمْ اَلْاَهْلْ اَلْاَنَمِ وُجْرَنَوِ ، بَرْعَمْ اَلْاَوِ
لُسُرَوِ ، دِي اَتْلَامْ اَلْسِ اَلْاَيْفَوِ
بَرْعَمْ اَلْاَدُوْفُوْ ، كَنْوْتْ اَيْمَجْعَمْ اَلْاَوِ
ءَبْجَلْ اَلْاَهْدَهْ كِيَلْعَوِ ، كِيَلْعَنْوِدْرِي
، ءَعْقُرْ ءَرْشَعْ يَتَنْثَا ءَتْعَقْرْ دَقْ
بْاَهِي نِيْلِ بَوْتِبْ ءَتْرِيْغْ وَلْفْ
كِيَلْعْ اَيْدُعِيْ ، كُرْظَنْمِ هِيْفْ
كِيَلْعْ اَحْ اَرِيْ وِ اَعْطَلْ اَنَمِ ءَنْفَجْبْ
كِرْضَحْ نَمَوْتَنْ اَلْاَتِ ءَنْفَجْبْ
يْ كَبَفْ ، رَاَصَنْ اَلْاَوِ نِيْرَجْ اَهْمْ اَلْاَنَمِ
كِلْ ذَنْعْ هَنْعْ هَلْ اَيضَرْ رَمْعْ
كُتْلْ اَسْ : اَلْاَقْمُتْ ، اَدِي دَشْ ءَاكُتْبْ

لُؤَسَرٌ نَأْنِي مَلُغَتْ لَهْ هَلْ لِبَابِ
ةَرْشَعٌ رُبُّ زُبُخْ نَمَعَبَشْ هَلْ لِبَابِ
عَمَجْ وَأَثَالَتْ وَأَثَسْمَخْ وَأَمَّيَا
قَحْلِي تَحِءَادَعُوْءَ شَعْنِي ب
يَلَعَلْبُقَأْفُ، أَلْ: تَلَأَقَفْ؟ هَلْ لِبَابِ
لَهْ: تَلَأَقَفْ أَهْنَعُ هَلْ لِبَابِ يَضَرَّةٌ شِيَأَع
بَّرْقِ هَلْ لِبَابِ لُؤَسَرٌ نَأْنِي مَلُغَتْ
يَفِيَّةٌ دِيَأَمِ يَلَعُ مَاعَطِ هِيَلِ
نَأَكْ؟ ضُرَأَلْ نَمِ زُبُشْ عَأْفِتْرَا
يَلَعُ غُضُؤِي فِمَاعُ طَلِبَابِ رُمُؤَيِ
غُفُرْتَفِيَّةٌ دِيَأَمِ لِبَابِ رُمُؤَيِ وَضُرَأَلِ
:أَمْ هَلْ لَأَقَفْ، مَعَنْ مَهَلْ لِبَابِ: تَلَأَقِ
تَاهُمُؤِ هَلْ لِبَابِ لُؤَسَرِ أَتَجُوزُ أَمْ تَنْأ
نِي نَمُؤْمَلِ يَلَعُ أَمْ كَلْ وَ، نِي نَمُؤْمَلِ
نَكَلْ وَ، هَصَأَخْ يَلَعُ قَح

ي ف ي ن ا بِّ ع رُ ت و ي ن ا م ت ي ت ا
ل و س ر ن ا م ل ع ا ل ي ن ا و ، ا ي ن د ل ا
، ف و ص ل ا ن م ة ب ج س ب ل ه ل ل ا
، ا ه ت ن و ش خ ن م ه د ل ج ق ر ا م ب ر ف
م ه ل ل ا : ا ت ل ا ق ؟ ك ل ذ ن ا م ل ع ت ا
ن ا ن ي م ل ع ت ل ه ف : ل ا ق ، م ع ن
ة ا ب ع ي ل ع د ق ر ي ن ا ك ه ل ل ا ل و س ر
ي ف ا ح س م ن ا ك و ؟ ة د ح ا و ة ق ا ط ي ل ع
ر ا ه ن ل ا ب ن و ك ي ة ش ي ا ع ا ي ك ت ي ب
، ا ش ا ر ف ل ي ل ل ا ب و ا ط ا س ب
ر ت ا ي ر ن ف ه ي ل ع ل خ د ن ف
ا ي ا ل ا ، ه ب ن ج ي ل ع ر ي ص خ ل ا
ك ن ا ي ن ي ت ت د ح ت ن ا ة ص ف ح
ا ه ن ي ل د ج و ف ة ل ي ل ت ا ذ ه ل ت ي ن ث
ا ل ا ط ق ي ت س ي م ل ف ه ي ل ع د ق ر ف

اي : كَل لَاقَف ، ل ل ب ن اذَاب
ي ل ت ت ي ن ث أ ؟ ت غ ن ص اذام ة ص ف ح
ي ب ب ه ذ ي ت ح ي ت ل ي ل د ا ه م ل ا
ي ل ا م ؟ ح ا ب ص ل ا ي ل ا م و ن ل ا
ي ل ا م و ا ي ن د ل ل ا م و ، ا ي ن د ل ل و
ا ي ش ا ر ف ل ا ن ي ل ب ي ن و م ت ل غ ش
ل و س ر ن ا ن ي م ل غ ت ا م ا ، ة ص ف ح
ن م م د ق ت ا م ه ل ا ر و ف غ م ن ا ك ه ل ل ا
، ا ع ي ا ج ي س م ا ؟ ر خ ا ت ا م و و ب ن ذ
ا ع ك ا ر ل ز ي م ل و ، ا د ج ا س د ق ر و
ي ف ا ع ر ص ت م و ا ي ك ا ب و ، ا د ج ا س و
ن ا ي ل ا ر ا ه ن ل ا و ل ي ل ل ا ا ن ا
ه ت م ح ر ي ل ا ه ل ل ا ه ص ب ق
ا ل و ، ا ب ي ط ا ر م ع ل ك ا ل ، ه ن ا و ض ر و
ة و س ا ه ل ف ، ا ن ي ل س ب ل

نَبِيَّ بَغَمَجَ الْوِ، هَيْبِ حِصْبِ
الْوِ، تَيْزِلْ أَوْ خَلْمٌ لِمَا أَلِي نَبِيَّ مَدُّالِ
يَّتَحَرِّهْ شُرُّكَ يِفْ أَلِ أَمْ حَلَّ لَكَ أ
، مَوْقِلًا نَمِ يَضَقُّنَا أَمْ يَضَقُّنِي
بِأَخْصَا كِلْ ذِبِّ أْتَرَّبْ خَفِ أْتَجْرَخَفِ
كِلْ ذَكِّ لَزِي مَلَفِ، هَلْ لِي لُؤْسَرِ
هُ أَوْرِ. لَجَّ وَزَعِ هَلْ لِي بَقِ حَلَّ يَّتَح
رَكَ اسْعُ نُبَا

Ҳасан Басрий розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Басранинг жомеъ масжидидаги бир мажлисга келсам, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг бир тўп саҳобалари Абу Бакр ва Умар розияллоҳу анҳумонинг зоҳидликларини, Аллоҳ уларга Исломда фатҳ қилган нарсаларни ва ҳусни сийратларини эслашиб ўтирган эканлар. Мен у қавмга яқинлашдим. Қарасам, ичларида Аҳнаф ибн Қайс Тамимий розияллоҳу анҳу ҳам бор экан. Унинг қуйидагиларни айтаётганини эшитдим:

«Умар ибн Хаттоб бизни бир гуруҳ лашкар билан Ироққа юборди. Аллоҳ бизларга Ироқни ва Форс юртларини фатҳ қилди. У ерда Форс ва Хуросоннинг нарсаларига эга бўлдик, улардан ўзимизга олиб, кийим кийдик. Умар розияллоҳу анҳунинг олдига келсак, у биздан юзини ўгириб олди ва бизга гапирмай қўйди. Бу иш Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг саҳобаларига оғир ботди. Унинг ўғли Абдуллоҳ ибн Умар розияллоҳу анҳунинг олдига келдик. У масжидда ўтирган экан. Унга мўминларнинг амири Умар

ибн Хаттобдан бизга етган жафодан арз қилдик.

Абдуллоҳ: «Мўминларнинг амири устингизда Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам киймаган, у зотдан кейинги халифа Абу Бакр Сиддиқ киймаган кийимларни кўрди», деди.

Биз уйларимизга бориб, устимиздаги кийимларимизни ечдик ва унинг олдига у аввал устимизда кўрган кийимларимизни кийиб келдик. У ўрнидан туриб, ҳар биримизга алоҳида-алоҳида салом берди ва ҳар биримиз билан алоҳида-алоҳида қучоқлашиб кўришди. Худди бундан олдин бизни кўрмагандек муомала қилди. Биз унга ўлжаларни тақдим қилдик. Умар уларни бизга тенг тақсимлаб берди.

Ўлжалар ичида Умарга хурмони сариёққа булаб тайёрланган сариқ, қизил сулол таоми тақдим қилинди. У уни татиб кўрди. Унга таъми ва ҳиди жуда яхши туюлди. Шунда у бизга юзланиб:

«Эй муҳожир ва ансорийлар жамоаси! Аллоҳга қасам, албатта, сизлардан ўғил отасини, ака укасини ушбу таом учун ўлдириши мумкин», деди ва уни Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг борликларида ўлдирилган муҳожир ва ансорийларнинг болаларига беришга амр қилди.

Сўнгра Умар туриб кета бошлади. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг саҳобалари ҳам туриб, унинг изидан юра бошладилар. Улар бир-бирларига:

«Эй муҳожирлар ва ансорлар жамоаси! Манави одамнинг зоҳидлигига ва кийимига нима дейсизлар? Аллоҳ бизга унинг раҳбарлигида Кисро ва Қайсарнинг юртларини, ернинг машриғию мағрибини фатҳ қилганидан буён нафсларимиз заифлашди.

Унинг олдига арабу ажам элчилари келиб турибди. Улар унинг устидаги ўн икки ямоқли тўнани ҳам кўриб туришибди.

Агар сиз Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи васалламнинг саҳобалари жамоаси - катталаримиз, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам билан турли мавқифларда ва жангларда бирга бўлганларимиз, аввалги муҳожир ва ансорларимиз ундан ушбу тўнани бир юмшоқроқ, кўримлироқ кийимга алмаштиришини, унга эрталаб бир идишда, кечқурун бир идишда таом берилиб, ундан унинг ўзи ҳам,

у билан ҳозир бўлган муҳожир ва ансорлар ҳам ейишини сўрасангиз, яхши бўларди», дедилар.

Қавмнинг барчаси бир овоздан: «Умарга бу гапни Али ибн Абу Толиб розияллоҳу анҳудан бошқа одам айта олмайди, бу ишга одамлар ичида фақат ўша журъат қилиши мумкин. Чунки, у узотнинг қизларига уйланиб, куёвлари бўлган. Ёки қизи - Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг завжалари Ҳафсагина айтиши мумкин. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг мақомлари туфайли Умар унга ҳам бирор нарса дея олмайди», дедилар.

Улар бу ҳақда Алига гап очдилар. Али: «Мен буни қила олмайман, яхшиси, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг завжаларига айтишлар, улар мўминларнинг оналари, бу ишга журъат қиладилар», деди.

Улар Оиша ва Ҳафса розияллоҳу анҳолар бирга ўтирганларида улардан илтимос қилишди.

Оиша: «Буни мўминларнинг амиридан мен сўрайман», деди.

Ҳафса: «Менимча, у бу ишни қилмаса керак, сенга тушунтириб ҳам беради», деди.

Оиша: «Эй мўминларнинг амири! Гапиришимга изн беринг», деди.

Умар: «Эй мўминларнинг онаси, сўзла», деди.

Оиша: «Албатта, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам ўз йўллари ила жаннатга ва розиликка кетдилар. Ул зот дунёни хоҳламадилар, дунё у зотни хоҳламади. Шунингдек, Абу Бакр розияллоҳу анҳу ҳам у зотнинг изларидан Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг суннатларини тирилтиргандан, муртадларни қатл қилгандан, аҳли ботилнинг ҳужжатларини йўқ қилгандан, раъиятга адолат қилгандан, молни баробар тақсим қилгандан, халойиқнинг Роббини рози қилгандан кейин ўз йўлига кетди. Аллоҳ уни Ўз раҳматига ва розилигига қабз қилди. Уни Ўз Набийси алайҳиссаломга - рафиқул аълога қўшди. У дунёни хоҳламади, дунё ҳам уни хоҳламади.

Энди, батаҳқиқ, Аллоҳ сизнинг қўлингиз ила Кисро ва Қайсарнинг хазиначарини ва юртларини фатҳ қилди. Сизга уларнинг моллари

олиб келинди. Сизга мағрибу машриқ яқин бўлди. Аллоҳдан янада зиёда қилишини ва Исломни қўллашини сўраймиз. Олдингизга ажамларнинг элчилари келмоқда, арабларнинг ҳайъатлари келмоқда. Сизнинг устингизда бўлса манави тўн бор. Уни ўн икки еридан ямаб олгансиз. Энди сиз уни бир юмшоқроқ, кўримлироқ кийимга алмаштирсангиз, сизга эрталаб бир идишда таом берилса ва кечқурун бир идишда таом берилса, ундан ўзингиз ҳам, сиз билан ҳозир бўлган муҳожир ва ансорлар ҳам есалар яхши бўларди», деди.

Шу пайт Умар розияллоҳу анҳу қаттиқ йиғлади ва:

«Сендан Аллоҳ номи ила сўрайман. Қани менга айт-чи, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам Аллоҳнинг ёнига боргунларича буғдой нонга ўн кун ёки беш кун ёки уч кун тўйганмилар?! Ёки тушлик ва кечки таомни жамлаганмилар?!» деди.

«Йўқ», деди Оиша. Шунда Умар Оиша розияллоҳу анҳога қараб:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламга ердан бир қарич кўтарилган дастурхонда таом қўйилганини биласанми?! Ул зот таом келтиришга амр қилсалар, ерга қўйиларди. Яна амр қилсалар, дастурхон йиғиштириб олинарди», деди.

(Оиша ва Ҳафса) икковлари:

«Аллоҳнинг номи ила айтамызки, гапингиз тўғри!» дейишди.

У уларга қараб:

«Икковингиз Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг завжаларисиз, мўминларнинг оналарисиз. Иккингизнинг барча мўминларда, хусусан менда ҳақларингиз бор. Сиз бўлсангиз мени дунёга тарғиб қилгани келибсизлар.

Албатта, мен Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг, қўполлигидан баданларига ботадиган, жундан бўлган чопон кийганларини яхши биламан. Икковингиз ҳам биласизларми?» деди.

«Аллоҳнинг номи ила айтамызки, гапингиз тўғри!» дейишди.

«Эй Оиша! Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг сенинг уйингда бир арқоқли жун чопон устида ухлаганларини биласанми?»

Ўша чопон кундузи гилам, кечаси тўшак бўлар эди. Биз у зотнинг олдиларига кирсак, ёнбошларида бўйранинг изини кўрардик.

Эслагин, эй Ҳафса! Сен ўзинг менга у зотга икки қават жой солиб берганинда, унинг юмшоқлигидан Билолнинг азониғача уйғонмаганларини, сўнгра сенга «Эй Ҳафса, нима қилиб қўйдинг? Бу кеча менга икки қават жой солиб берибсан. Тонг отгунча ухлабман. Менга дунёнинг нима кераги бор эди?! Мени юмшоқ тўшак ила машғул қилишингизнинг нима кераги бор эди?!» деганларини айтиб берган эдинг.

Эй Ҳафса! Сен Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг аввалгию кейинги гуноҳлари мағфират қилинганини билмас эдингми?! Ул зот оч ҳолларида кеч қилар, тунни саждада ўтказар эдилар. Аллоҳ у зотни Ўз раҳмати ва розилиги ила қабз қилгунича кечаю кундуз рукуъ ва сажда қилган ҳолларида, йиғлаган ва тазарру қилган ҳолларида бардавом бўлдилар.

Умар хуштаъм таом емайди. Юмшоқ кийим киймайди. Ўзининг икки соҳибидан ўрнак олади. Туз ва зайтун ёғидан бошқа икки таомни жамлаб емайди. Ҳар ойда одамлар еган гўшадан ортиқча гўшт емайди», деди.

Икковлари чиқиб, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг саҳобаларига бўлган гапларнинг хабарини бердилар. Умар Аллоҳ азза ва жаллага йўлиққунича ўша ҳолда бардавом бўлди».

Ибн Асокир ривоят қилган.

Умар ибн Хаттоб розияллоҳу анҳунинг зоҳидликлари ҳақида бунга ўхшаш ривоятлар ишончли ровийлар томонидан кўплаб келтирилган.

Шу ўринда ҳазрати Умар розияллоҳу анҳунинг бу даражадаги зоҳидликлари ўзларининг шахсий ижтиҳодлари ва ўз шахсларига тегишли эканини айтиб ўтиш керак.

Кўриб ўтганимиздек, бошқа саҳобалар ҳам у кишини бў йўлдан қайтара олмаганлар.

«Руҳий тарбия» китобининг 2-жузи асосида тайёрланди